

KNJIŽEVNOST**Rok Ciglič:****Analiza naravnih pokrajinskih tipov Slovenije z GIS-om****Geografija Slovenije 28**

Ljubljana 2014: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 156 strani, 48 slik, 57 preglednic, ISBN 978-961-254-723-3

V zbirki Geografija Slovenije je pod zaporedno številko 28 izšla knjiga 'Analiza naravnih pokrajinskih tipov Slovenije z GIS-om', ki v desetih vsebinskih poglavjih, na 156 straneh, predstavlja edinstveno geografsko literaturo na temo tipizacije pokrajin z uporabo geografskih informacijskih sistemov. Ne gre za ponovni poskus regionalizacije ali tipizacije Slovenije ampak za poskus uvajanja novodobnih geoinformacijskih orodij v procese oblikovanja pokrajinskih tipov. Sodobna računalniška oprema in podatki v digitalni obliki namreč omogočajo uporabo različnih geoinformacijskih orodij, s katerimi lahko omilimo nekatere probleme pri določanju oziroma preverjanju določenih naravnih pokrajinskih tipov, predvsem na področju objektivnosti in preglednosti.

V monografiji je predstavljena analiza dveh obstoječih naravnopokrajinskih tipizacij Slovenije z različnimi kvantitativnimi metodami in digitalnimi podatkovnimi sloji. Glavni namen monografije je nekatere obstoječe zemljevide naravnih pokrajinskih tipov Slovenije ponovno izdelati oziroma potrditi z različnimi geoinformacijskimi orodji ter s tem preveriti, v kolikšni meri lahko obstoječe, ročno zarisane izvirne tipizacije Slovenije potrdimo s predvidoma bolj objektivnimi (kvantitativnimi) metodami. Največji poudarek je na območjih ujemanja med izvirno in modeliranimi tipizacijami ter na območjih največjih razhajanj.

Skladno s teoretskimi nedorečenostmi v geografski stroki so predstavljena različna spoznanja s področja pokrajinske klasifikacije, s katerimi je zaobjet večji del odprtih problemov, raznolikost pogledov

in metodoloških pristopov. Predstavljeni so različni primeri klasifikacij slovenskega ozemlja, kakor tudi primeri uporabe GIS-a pri izdelavi klasifikacij temelječih na tuji literaturi. V posebnem (četrtm) poglavju sta natančno predstavljene izbrani naravnopokrajinski tipizaciji Slovenije, ki sta predmet modeliranja oziroma izvedb metod nadzorovane klasifikacije:

- razdelitev Slovenije na pokrajinskoekološke tipe (Špes s sodelavci 2002),
- razdelitev Slovenije na pokrajinske tipe (Perko 1998a, 1998b in 2007b).

Obe klasifikaciji opredeljujeta pokrajinske tipe in sta dostopni v digitalnem zapisu, zato sta primerni za modeliranje.

Peto poglavje je namenjeno predstavitvi geoinformacijskih orodij. V sako geoinformacijsko orodje ima svoje prednosti in slabosti, ki so odvisne tudi od lastnosti podatkov. Preizkušena geoinformacijska orodja so raznolika in omogočajo izdelavo različnih modelov za izbrani naravnopokrajinski tipizaciji Slovenije. V raziskavi je bilo uporabljenih sedem izbranih geoinformacijskih metod nadzorovane klasifikacije:

- največja verjetnost,
- odločitveno drevo, različica CT (različica, ki jo uporablja program SPSS),
- najmanjša razdalja,
- najbližji sosedi,
- odločitveno drevo, različica CTR (različica, ki jo uporablja program Idrisi z načinom delitve glede na razmerje informacijskega prispevka),
- odločitveno drevo, različica CTG (različica, ki jo uporablja program Idrisi z načinom delitve glede na Ginijev koeficient),
- odločitveno drevo, različica CTE (različica, ki jo uporablja program Idrisi z načinom delitve glede na informacijski prispevek).

V šestem poglavju so predstavljeni ključni podatkovni sloji o naravnogeografskih prvinah kot klasifikacijskih dejavnikih, v sedmem poglavju pa vrednotenje slednjih s pomočjo obstoječih klasifikacij, glede na merilo klasifikacije, vrednotenje z vidika medsebojne povezanosti podatkovnih slojev, vrednotenje podatkovnih slojev z vidika izstopajočih vrednosti ter izbor podatkovnih slojev za nadaljnje modeliranje, kakor tudi njihove značilnosti.

Na temelju predstavljenih izbranih podatkovnih slojev, učnih vzorcev in geoinformacijskih orodij so bile izdelane različne modelirane naravnopokrajinske tipizacije, ki so osrednji del pričujoče raziskave in jih spoznamo v devetem poglavju. S štirimi izbranimi podatkovnimi sloji (nadmorska višina, naklon, prepustnost, padavinski režim) in različnimi geoinformacijskimi orodji na podlagi dveh obstoječih, ročno začrtanih tipizacij je nastalo več modeliranih naravnopokrajinskih tipizacij. Osrednji del analize je osredotočen na preučevanje usklajenosti modeliranih in izvirnih naravnopokrajinskih tipizacij oziroma na vprašanje, kako uspešno lahko izdelavo izvirnih tipizacij ponovimo s številskimi modeli. S primerjavo modelov in izvirnikov lahko ugotovljamo tudi, kje v Sloveniji so območja posameznih tipov, ki so po različnih metodah klasificirana (potrjena) enako, in kje so območja tipov, ki jih ni potrdil noben model.

Avtor, na primeru dveh tipizacij Slovenije ugotavlja, da je mogoče izdelati modele z različnimi geoinformacijskimi orodji, katerih uspešnost je različno velika – modeli so dali rezultate, ki so se z izvirnikom ujemale do 75%. Na koncu so navedene tudi ugotovitve o uporabi GIS-a za določanje naravnih pokrajinskih tipov Slovenije ter predlagani konkretni postopki tipizacije Slovenije na naravne pokrajinske tipe ter postopki za njihovo vrednotenje.

Mateja Breg Valjavec